

پرسشنامه الگوهای ارتباطی کریستنسن و سولاوای (CPQ)

مقدمه:

بشر از دیرباز به دنبال برقراری ارتباط با دیگران بوده ، به گونه ای که این ارتباط به جزء جدا نشدنی زندگی وی بدل گردیده است و به جرأت می توان گفت که نداشتن ارتباط با دیگران منجر به بروز مشکلات روانی نظیر افسردگی، اضطراب و انزوا می گردد.

ما در این جا قصد نداریم که وارد مباحث مربوط به ارتباط شویم اما خوب میدانیم که ارتباط از منظر های مختلف دسته بندی های گوناگونی دارد که در این جا می خواهیم بر روی ارتباط بین زوجین تمرکز داشته باشیم.

ارتباط بین زوجین از آن دسته از ارتباط های است که بی شک همه انسان ها روزی آن را تجربه خواهند کرد.

بنابراین دانستن قواعد و الگو های این ارتباط می تواند کمک بزرگی به همه ی آنانی کند که گاهی احتمال دارد در این ارتباط دچار مشکل گردند.

بر این اساس پرسشنامه الگوهای ارتباطی کریستنسن و سولاوای (CPQ) را معرفی می کنیم.

این پرسشنامه یک ابزار خود سنجی نسبتاً جدید است که به منظور برآورد ارتباط زناشویی زوجین طراحی شده است.

CPQ از 35 سوال تشکیل شده است و رفتارهای زوجین را در طی سه مرحله تعارض زناشویی برآورد می کند.

این مراحل عبارتند از:

الف- هنگامی که مشکلی در رابطه زوجین بوجود می آید

ب- در طول بحث پیرامون مشکل ارتباطی و

ج- بعد از بحث راجع به مشکل ارتباطی.

زوجین هر رفتار را روی یک مقیاس 9 درجه ای لیکرت که از 1 (اصلاً امکان ندارد) تا 9 (خیلی امکان دارد) تنظیم شده، درجه بندی می کنند.

بعضی از این رفتارها عبارتند از:

- اجتناب متقابل
- بحث متقابل
- بحث / اجتناب
- مذاکره متقابل
- خشونت کلامی
- خشونت جسمانی و
- کناره گیری متقابل.

CPQ از سه خرده مقیاس تشکیل شده است که عبارتند از:

- ارتباط توقع / کناره گیری
- ارتباط سازنده متقابل و
- ارتباط اجتناب متقابل.

این سه خرده مقیاس توسط کریستنسن و شنک (1991) تهیه شده اند. ارتباط توقع / کناره گیری خود از دو بخش تشکیل شده است:

مرد توقع / زن کناره گیری و

زن توقع / مرد کناره گیری.

سوالاتی که خرده مقیاس های مذکور را شکل می دهند برای هر خرده مقیاس به ترتیب زیر می باشند:

1- ارتباط سازنده متقابل: الف 2 + ب 2 + ج 4 + د 1 + ه 3

هیوی و همکاران (1996) خرده مقیاس بهتری را برای ارتباط سازنده متقابل ارائه کرده که تشکیل شده از سوالات:

(10a + 10b + 3 ب + 1) و

(ب 4 + 2 ب + الف 2) است.

در پژوهش حاضر از خرده مقیاس هیوی و همکاران استفاده گردید.

2- ارتباط مرد توقع / زن کناره گیری: الف a_3 + ب a_5 + ب a_6

3- ارتباط زن توقع / مرد کناره گیری: الف b_3 + ب b_5 + ب b_6

4- ارتباط توقع / کناره گیری: الف a_3 + الف b_3 + ب a_5 + ب b_5 + ب

a_6 + ب b_6

5- ارتباط اجتناب متقابل: الف 1 + ج 2 + ج 4

روایی و پایایی:

تحقیقات قبلی که از CPQ استفاده نموده اند روایی و پایایی قابل قبولی را برای خرده مقیاس های مختلف آن فراهم نموده اند.

کریستنسن و شنک (1991) روایی سه خرده مقیاس این پرسشنامه را برآورد نمودند. در این مطالعه که در آن سه گروه از زوجین غیر درمانده، درمانده و در حال طلاق یا جدا شده با همدیگر مقایسه می کرد، خرده مقیاس ارتباط سازنده متقابل توانست بین هر سه گروه تمییز قائل شود، در حالیکه خرده مقیاس های ارتباط اجتناب متقابل و توقع / کناره گیری تنها توانستند بین زوجین درمانده و غیر درمانده تفکیک قائل شوند.

همچنین نولر و وایت (1990) به منظور برآورد روایی این پرسشنامه، آزمودنی های خود را به سه گروه از زوجین با درجات بالا، متوسط و پایین رضایت زناشویی تقسیم نمودند.

آنها به این نتیجه رسیدند که 27 سوال از 35 سوال این پرسشنامه توانستند به نحو معنی داری بین زوجین با درجات بالا و پایین رضایت زناشویی تفکیک قائل شوند.

در ایران عبادت پور (1379) به منظور برآورد روایی این پرسشنامه، همبستگی بین مقیاس های این پرسشنامه و پرسشنامه رضایت زناشویی ENRICH را بدست آورد.

ضرایب همبستگی بدست آمده برای سه خرده مقیاس ارتباط سازنده متقابل (پنج سوالی)، ارتباط اجتناب متقابل و ارتباط توقع /کناره گیری به ترتیب عبارت بودند از 0.58، -0.58 و -0.35- که همگی در سطح آلفای 0.01 معنی دار بودند.

هیوی و همکاران (1996) روایی ملاکی و روایی سازه را برای خرده مقیاس الگوی ارتباط سازنده متقابل هفت سوالی که در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفت را محاسبه نمودند.

آنها به منظور برآورد روایی ملاکی همبستگی بین نمرات این خرده مقیاس را با نمره گذاری های حاصل از مشاهده زوجین در آزمایشگاه به هنگام بحث درباره مشکل ارتباطی، محاسبه نمودند. ضریب همبستگی بدست آمده برابر بود با 0.72 که در سطح آلفای 0.001 معنی دار بود.

به منظور برآورد روایی سازه این خرده مقیاس، آنها همبستگی نمرات آن را با نمرات زوجین از پرسشنامه خودسنجی رضایت زناشویی DAS، محاسبه نمودند، ضرایب همبستگی بدست آمده برای مردان و زنان به ترتیب عبارت از 0.54 و 0.61 بودند که در سطح آلفای 0.001 معنی دار هستند.

عبادت پور (1379) نیز برای بدست آوردن روایی این خرده مقیاس، همبستگی نمرات آن را با نمرات حاصل از پرسشنامه رضایت زناشویی ENRICH بدست آورد که عبارت از 0.74 بود که در سطح آلفای 0.01 معنی دار است.

کریستنسن و هیوی (1990) و هیوی و همکاران (1993) پایایی این پرسشنامه را برآورد نمودند. آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس های CPQ از 0.50 تا 0.78 گزارش شده است (بودنمن و همکاران، 1998).

هیوی و همکاران (1996) میزان ثبات درونی را برای خرده مقیاس ارتباط سازنده متقابل هفت سوالی، بدست آوردند. آلفای کرونباخ برای مردان و زنان در این خرده مقیاس به ترتیب عبارت از 0.84 و 0.81 بود.

بودنمن و همکاران (1998) پایایی خرده مقیاس های این پرسشنامه را برای نمونه های آلمانی و سوئیسی بدست آوردند. و نتایج را با نمونه آمریکایی (کریستنسن و هیوی، 1990) مقایسه نمودند که رضایتبخش بود.

عبادت پور (1379) همبستگی درونی را در مورد خرده مقیاس های این پرسشنامه برای نمونه ایرانی محاسبه نمودند.

پرسشنامه الگوهای ارتباطی کریستنسن و سولاوای (CPQ)

هدف: ارزیابی الگوهای ارتباطی زوجین

ما علاقه مندیم بدانیم نوعاً شما و همسرتان چگونه با مشکلاتی که در روابطتان بوجود می آید کنار می آیید، لطفاً هر سوال را در یک مقیاس از 1 (غیر ممکن است) تا 9 (خیلی امکان دارد) درجه بندی کنید.

	الف: زمانی که در روابط شما مشکل ایجاد می شود.
5 4 3 2 1 9 8 7 6	1- اجتناب متقابل: هر دو طرف از بحث در مورد مشکل دوری می گزینند.
5 4 3 2 1 9 8 7 6	2- بحث و گفتگوی متقابل: هر دو طرف سعی می کنند در مورد مشکل خود بحث و گفتگو کنند.
	3- بحث / اجتناب:
5 4 3 2 1 9 8 7 6	a) مرد سعی می کند بحث را شروع کند در حالی که زن سعی می کند از بحث کردن پرهیز کند.
5 4 3 2 1 9 8 7 6	b) زن سعی می کند بحث را شروع کند در حالی که مرد سعی می کند از بحث کردن پرهیز کند.
	ب: در خلال بحث از مشکلات ارتباطی:
5 4 3 2 1 9 8 7 6	1- سرزنش متقابل: هر دو طرف یکدیگر را مورد سرزنش و اتهام و انتقاد قرار می دهند.
5 4 3 2 1 9 8 7 6	2- ابراز متقابل: هر دو طرف احساساتشان را نسبت به یکدیگر ابراز می کنند.

5 4 3 2 1 9 8 7 6	3- تهدید متقابل: هر دو طرف یکدیگر را با پیامدهای منفی تهدید می کنند.
5 4 3 2 1 9 8 7 6	4- مذاکره متقابل: هر دو طرف پیشنهاد راه حل و توافق (سازش) می کنند.
	5- کناره گیری / توقع:
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(a) مرد غر می زند و توقع می کند (انتظار بیش از حد). در حالی که زن کناره گیری و سکوت اختیار می کند یا از بحث بیشتر امتناع می کند.
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(b) زن غر می زند و توقع می کند (انتظار بیش از حد)، در حالی که مرد کناره گیری و سکوت اختیار می کند یا از بحث بیشتر امتناع می کند.
	6- انتقاد کردن / دفاع کردن:
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(a) مرد انتقاد می کند در حالی که زن از خودش دفاع می کند.
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(b) زن انتقاد می کند در حالی که مرد از خودش دفاع می کند.
	7- فشار / مقاومت:
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(a) مرد، زن را تحت فشار قرار می دهد که کاری را بدون چون و چرا بپذیرد یا کاری را بدون چون و چرا متوقف کند، در حالی که زن مقاومت می کند.

5 4 3 2 1 9 8 7 6	(b) زن، مرد را تحت فشار قرار می دهد که کاری را بدون چون و چرا بپذیرد یا کاری را بدون چون و چرا متوقف کند، در حالی که مرد مقاومت می کند.
	8- عاطفی / منطقی:
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(a) مرد احساساتش را ابراز می کند در حالی که زن به دنبال دلیل و راه حل می گردد.
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(b) زن احساساتش را ابراز می کند در حالی که مرد به دنبال دلیل و راه حل می گردد.
	9- تهدید / کوتاه آمدن:
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(a) مرد با پیامدهای منفی تهدید می کند، در حالی که زن کوتاه می آید.
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(b) زن با پیامدهای منفی تهدید می کند، در حالی که مرد کوتاه می آید.
	10- پرخاشگری کلامی:
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(a) مرد به زن فحش و ناسزا می دهد و به شخصیت او توهین می کند.
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(b) زن به مرد فحش و ناسزا می دهد و به شخصیت او توهین می کند.
	11- پرخاشگری فیزیکی:
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(a) مرد به زن زور می گوید و او را تحت فشار و ضرب و شتم قرار می دهد.
5 4 3 2 1	(b) زن به مرد زود می گوید و او را تحت فشار و

9 8 7 6	ضرب و شتم قرار می دهد.
	ج: بعد از بحث از مشکلات ارتباطی
5 4 3 2 1 9 8 7 6	1- درک متقابل: هر دو احساس می کنند که یکدیگر را در موقعیت های مختلف درک می کنند.
5 4 3 2 1 9 8 7 6	2- کناره گیری متقابل: هر دو بعد از بحث، از یکدیگر کناره می گیرند.
5 4 3 2 1 9 8 7 6	3- راه حلهای متقابل: هر دو احساس می کنند که مشکل حل شده است.
5 4 3 2 1 9 8 7 6	4- خودداری متقابل: هیچ کدام از زوجین بعد از بحث و گفتگو چیزی عایدشان نمی شود.
5 4 3 2 1 9 8 7 6	5- اصلاح متقابل: بعد از بحث و جدل، هر دو طرف سعی می کنند با یکدیگر خیلی صمیمی شوند.
	6- گناه / آسیب:
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(a) مرد به خاطر آنچه که گفته است، احساس گناه می کند. در حالی که زن احساس صدمه و آسیب می کند.
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(b) زن به خاطر آنچه که گفته است احساس گناه می کند. در حالی که مرد احساس صدمه و آسیب می کند.
	7- آشتی / ترک:
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(a) مرد سعی می کند که آشتی کند. انگار که هیچ اتفاقی نیفتاده است، در حالی که زن فاصله می گیرد.

5 4 3 2 1 9 8 7 6	(b) زن سعی می کند که آشتی کند، انگار که هیچ اتفاقی نیفتاده است، در حالی که مرد فاصله می گیرد.
	8- فشار / مقاومت:
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(a) مرد، زن را مجبور به عذرخواهی می کند، یا قول بدهد که به نحو بهتری عمل کند در حالی که زن مقاومت می کند.
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(b) زن، مرد را مجبور به عذرخواهی می کند، یا قول بدهد که به نحو بهتری عمل کند در حالی که مرد مقاومت می کند.
	9- جستجوی حمایت:
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(a) مرد حمایت را در دیگران (والدین، دوستان، بچه ها) جستجو می کند.
5 4 3 2 1 9 8 7 6	(b) زن حمایت را در دیگران (والدین، دوستان، بچه ها) جستجو می کند.

پایان